

Florin Lăzărescu (Rumunsko)

Prozaik, scenárista, organizátor knižního festivalu v Jasech, narozen 1974. V rodném městě vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Al. I. Cuzy. Debutoval v nultém roce milénia sbírkou povídek *Cuiburi de văsc* (Hnízda jmelí), o tři léta později vydal první román *Ce se știe despre ursul panda* (Co je známo o medvědu pandovi). Za svěží satirickou prózu *Trimisul nostru special* (Náš zvláštní zpravodaj), v níž se strefuje do současných médií, získal Velkou cenu pro východoevropskou literaturu na knižním veletrhu v Lipsku. Jeho povídku *Lampa cu căciulă* (Elektronka s čepičkou) pro stříbrné plátno zpracoval režisér Radu Jude a film posbíral náruč ocenění na prestižních festivalech po celém světě (mj. na Sundance v USA). Je spoluautorem scénáře k dalšímu Judovu filmu *Aferim!*, který na Berlínském filmovém festivalu získal stříbrného medvěda.

povídku *Medvědice Lily a velryba Goliáš* přeložila Lenka Palagová

povídka ze sbírky *Elektronka s čepičkou*

Matka byla až po uši zamilovaná do jednoho hajného. Lásky na první pohled; přihodilo se to jednoho jarního večera, které jaro, nevíme, ale zrovna v ten večer, kdy hajný společně s jejím dědou překročil práh jejich domu. Hajný nebyl žádný fešák ani nepůsobil moc mladě (mohlo mu táhnout klidně na třicet pět), i oblečený byl – vlastně hrůza. To, co matku uchvátilo, byla jeho řeč. Hajný totiž nemluvil jako ostatní, vyslovoval slova jinak. Matku okouzli, vždyť dosud nepotkala nikoho jiného než lidi ze dvou vesnic. Co může být banální pro člověka z města či aspoň trochu zcestovalého, to je okouzující pro dítě z venkova – chlapík totiž mluvil spisovně. To, jak pečlivě artikuloval celá slova, tak zřetelně, jako by každé mělo obzvláštní význam, a ještě bez všech nářečních prvků, to mu v matčiných očích splétalo auru ne-li přímo mimozemšťana, pak aspoň prince příšlého z hvězd nebo ze vzdálených zemí. Ne, matka nečekala, že ji tento hvězdný princ zachrání a odvede ji do svého království, kde všichni hovoří jako on. Přála si jen, aby se s ním mohla ještě aspoň jednou setkat a nějak zařídít, aby se obrátil přímo na ni a pronesl k ní pár slov, těch pečlivě vyslovených, zřetelných a nářečí zbavených, kde každé slovo nese svůj obzvláštní význam.

Pamatuje si přesně, jak ho poprvé uviděla: byl večer, on seděl ve světle lampy u stolu spolu s jejím otcem a dědou a popíjel z láhve víno, které jim ona sama donesla ze sklípku. Zapomněla odejít, s otevřenou pusou poslouchala ne to, co hajný říkal, ale jak mluvil. Když si jí všiml, postavil se, natáhl se přes stůl a prsty ji uličnický poškádlil na tváři: „Jak ti říkají, chlapče?“

Matka by se nejradši propadla. Podivná směsice radosti, studu a dotčení. Radosti, protože si jí všiml. Studu ze stejného důvodu. Dotčení, protože první princ jejího srdce si ani nevšiml, že je žena. Dobře, tedy dívka. Matka byla oblečená jako kluk, ostříhaná nakrátko. Děda se zlomyslně zašklebil, ale otec se spokojeně usmíval: „To je moje dcera, ale jinak ses trefil. Moc jsem chtěl syna, který by mi pomáhal, ale pánbůh rozhodl jinak. Mám jenom tři dcery. Tahle je prostřední. Nakonec to dopadlo takhle, je jako kluk, kterého jsem si přál mít... Chodí se

mnou všude, na pole i do lesa.“

V rozpacích se hajný zadíval přímo na matku:

„Prosím o prominutí, slečno.“

Tím si ji hajný získal úplně. Takto zdvořile matku nikdo v životě neoslovil, natož s tak pečlivou výslovností.

„Hele, když je ten tvůj kluk tak pilnej,“ zašklebil se děda znovu, „mohl by mi ohlídat melouny. No? Co říkáš? Přijdeš?“

Matka nevěděla, co odpovědět, a zadívala se tázavě na svého otce.

„Hele, vždyť ty taky budeš chtít melouny na zavaření,“ snažil se děda přesvědčit otce. „A s holkou se vyrovnáme. Vezmu ji na oplátku s sebou na jarmark.“

Otočil se k děvčeti, stále s posměšnou grimasou: „Bylas někdy na jarmarku?“

Matka zavrtěla hlavou.

„Bejvá, zrovna jak zrajou melouny.“ Jediná příležitost, kdy se matka dostala z vesnice, byla návštěva u druhého dědečka, opět na vsi, jen nějakých deset kilometrů daleko.

„To je skvělé!“ vstoupil do hovoru hajný a pohladil matku po hlavě. „Ten jarmark je báječný! Je to ten nejlepší jarmark, jaký jsem kdy zažil. Byl jsem tam loni a určitě tam pojedu i letos!“

Od této chvíle, ovšem hlavně poté, co k ní hajný znovu promluvil a ještě k tomu vážně jako s dospělou, dětský život mé matky nabral svůj nový cíl: dostat se na jarmark, ačkoliv nevěděla, co si pod tím má přesně představit. „Mno, pokud si splní svoje povinnosti,“ nechal se přesvědčit otec, „a pomůže mi s prací kolem domu a na zahradě, tak jí na ten jarmark pustím, proč ne?“

.....

Vrzání kol, rozveselený dědův hlas – znamenal, že si dal panáka ještě dřív, než si natáhl kalhoty – a matce se zatajil dech.

Vůz plný příbuzných a známých vyjel ze tmy na kraj melounového pole.

„Tak jak, chlapče, byl někdo krást melouny?“ neodpustil si děda otázku.

„Ne.“

Nebylo mu do žertování, ale nevěděl, jak jí říct, co mu leželo na srdci.

„Vidím, že jsi vážně pilná, o to nic. Poslouchej, nezlob se, ale už pro tebe nemám místo. Koukni sama, vůz je plný. Ale neboj, něco ti z jarmarku dovezu.“

Kdyby se rozbřečela, děda by se nejspíš naštvál a okřikl by ji. Jenže matka zůstala stát jako sloup, pohled zabořený do země. Dědovi jí nejspíš přišlo líto. Vytáhl z kapsy tři mince, vyklonil se z kozlíku, chytil matčinu svěřenou ruku a vstrčil jí do dlaně.

„Poslouchej, jestli tam tak strašně chceš, můžeš dojít pěšky. Máš mladé nohy i dost síly, jarmark není tak daleko. Aspoň uvidíš kousek světa. Drž se pořád téhle cesty, projdeš dvě vesnice a když z ní nesejdeš, nemůžeš zabloudit. Teď tě s námi vzít nemůžu, my už máme všichni věk. Koho bych měl vysadit? Ale večer, až se budeme vracet, tety zůstanou ve městě u příbuzných a ve voze bude místo. Určitě tě přivezeme. Sejdeme se na jarmarku, platí?“

A pobídl koně.

Matka zůstala, jak byla, oči upřené do země, dokud nezaniklo poslední vrzání kol. Pohlédla na peníze v dlani, pak zvedla hlavu, podívala se, kam vede cesta a vykročila za vozem.

Už se úplně rozednilo.

Jestli se na začátku trochu bála, jak kráčela po stále stejné prašné cestě mezi kukuřičnými lány, přivykla si matka po chvíli na jednotvárnou krajinu a převládla v ní radost, že se blíží k neznámu. Kráčela vesele, přesvědčená, že i sama dorazí na jarmark. V dálce sledovala vesnici, kterou, podle dědových instrukcí, měla projít jako první. Tam se chtěla někoho zeptat na cestu do té další a tak dál, až dokud se nedostane na jarmark. Jenže sotva se cesta stočila, zaslechla za sebou v zatáčce dusot kopyt. Matka kráčela prostředkem cesty, otočila se, co se děje, a strach ji ochromil: za ní kůň vzepjatý na zadních, jak byl prudce zastaven, jen taktak že se na ni nezřítíl. Vozka ho vši silou přitáhl, kůň udělal pár kroků zpět, pak se vrátil všemi čtyřmi na zem, frkal a pohazoval rozčileně hlavou. Byl zapřažen v dvoukolce, a z té kdosi vykřikl: „Nemůžeš dávat pozor? Chceš, abych tě přešel?“

Matka notnou chvíli nereagovala, paralyzovaná hrůzou, jako by čekala, kdy jí něco spadne na hlavu. Pak se vzpamatovala a pozorně se zadívala na vozku. Zalilo jí štěstí. Byl to hajný.

„Co se na mě koukáš jako praštěný? Stalo se ti něco?“

Seskočil z vozu, přišel k matce, která stále stála jako sloup.

Pozorně se na ni zahleděl.

„Vždyť my se přece odněkud známe, slečno. Ty jsi přece vnučka starého Iona, ne?“

Matka přikývla.

„A co tady sama děláš?“

„Jdu na jarmark.“

Hajný se zasmál.

„A kde máš babičku?“

Matka uvažovala, co a jak mu odpovědět. Dostala kuráž.

„Jela napřed.“

„Cože? A tebe chudáka nechali, abys šla pěšky?“

„No... Já jsem zaspala, a tak mi vzkázali, že tam můžu dojít i sama, když budu chtít. A tak jdu pěšky, jsem už dost velká a nebojím se.“ Hajný se znovu zasmál.

„Vylez si nahoru, svezu tě, po svých bys tam došla až za tmy.“

Z dvoukolky matka viděla právě nad špičky kukuřičných klasů, ale připadalo jí, že shlíží na svět rovnou z nebeské báně. Koník klusal v rychlém tempu, matčino srdce ale pulsovalo ještě rychleji.

„Poslyš,“ zeptal se jí hajný, „co tě tak láká na jarmarku, že ses tam vydala i pěšky?“

Matka pokrčila rameny.

„Promiň, byla to hloupá otázka. Jsi ještě malá holka, takže je normální, že chceš vidět jarmark.“

„Nejsem malá!“ ohradila se dotčeně matka. „A co myslíš, že tam uvidíš?“

Matka znovu pokrčila rameny. Chvíli ticha vyplnilo dusání kopyt.

„Dobře, že chceš na jarmark. Řeknu ti, co senzačního tam bude. Slyšel jsem, že letos tam dovezou velrybu Goliáše.“

Velryba Goliáš. Matka z ní byla celá bez sebe.

„Víš, co je to velryba, ne?“

„Jo, viděla jsem ji v obrázkové knížce u sestry. Taková obrovská ryba.“

„Chyba. Velryba není ryba.“

„Co to teda je?“ zaujalo matku.

„Savec. Latinsky mamifer.“

Matka byla zmatená.

„Promiň, jsi ještě malá a tyhle slova nemůžeš znát. Jak bych ti to vysvětlil?“

„Nejsem malá. Řekněte mi, co to znamená.“

„Koukni, vysvětlím ti to. Učili jsme se to na lesnické škole. Všechna zvířata na světě se dělí na dva druhy: jedni se rozmnožují vejci, například slepice, no a ti druzí rodí živá mláďata, která živí mlékem, jako je třeba kráva. No a tahleta, co mají živá mláďata, se jmenují savci.“

Matka chvíli rozmýšlela.

„A ti druzí?“

„Co druzí?“

„Tamti, co mají vejce, jak se jmenujou?“

„To jsou prostě ptáci.“

„Aha. A žížaly jsou co?“

„Proč sem pleteš žížaly? Co s tím mají žížaly společného?“

„Říkal jste, že se zvířata dělí na dva druhy, savce a ptáky. A co je žížala?“

„Jdi doprčic s žížalou,“ rozčílil se hajný. „Žížaly jsou žížaly a zvířata se dělí na víc druhů. Existují taky plazi, hmyz a tak dále. Nechtěl jsem ti plést hlavu. To důležité je, že velryba není ryba, ale savec. Vidíš, že to nechápeš.“

„Ale chápu. A ryby jsou co?“

„Ryby jsou ryby. Žijou ve vodě a množí se jikrami. Na rozdíl od velryby, která taky žije ve vodě, ale rodí živá mláďata.“

„Které krmí mlékem.“

„Která krmí mlékem. Přesně tak. Už tomu rozumíš. Máš bystrou hlavu. Jsem rád, žeš to pochopila, protože ti něco prozradím. Stejně tak můžeme dělit i lidi na dva druhy: většina z nich jsou hlupáci, kteří si myslí, že velryba je ryba, a pak jsou ti ostatní jako my dva, kteří víme, že velryba je savec.“

„A když velryba žije ve vodě, jak ji dovezou na jarmark?“

„Jednoduše. Je vycpaná.“

Matku trochu zklamalo, že velrybu uvidí mrtvou a vycpanou slámou, nicméně se jí tím neumenšila radost, že odted patří mezi ty „ostatní“ chytřejší, a zvláště když hajný zmínil ono „my dva“.

Hajný vyložil matku na kraji jarmarku a chlapsky ji poplácal po rameni: „Ještě se tu potkáme.“

Jakýpak kraj jarmarku. Jarmark, to bylo moře lidí tlačících se na poli na kraji městečka. Vejit

se dalo kudykoliv. Hajný ji zanechal na kraji cesty, která tudy procházela.

Hned po několika krocích se bez přemýšlení zastavila, uchvátily ji poklady vyložené na pultě jednoho cikána. Ležely tam nejrůznější cetky pro děti; od perníků, cukrové vaty a cucacích špalků až po kartónové klobouky, plastové pistolky a panenky. Matka si vytáhla jednu ze svých tří mincí a nerozhodně si prohlížela vyložený pult. Cikán si jí všiml. Rychle ji sebral minci z dlaně a vstrčil jí na oplátku do ruky plastové hodinky:

„Vezmi si je. Jsou krásné!“ prohodil. „Takové jsi nikdy neměla, co tě matka přivedla na svět.“

Matka se chvíli nerozhodně dívala na hodinky, pak odběhla. Posadila se opodál na kraj příkopu a připjala si hodinky na ruku. Měly zelený pásek a číselník – bílý papírek s nakreslenými ručičkami – ukazoval za pět minut čtvrt na čtyři. Několikrát s nimi zatřásla, v naději, že se rozejdou. Pak se zeptala jednoho staříka, kolik je asi hodin. Ten se zahleděl na slunce: „Bude tak k dvanácté.“

Tehdy matce došlo, že její hodinky jsou jen hračka a že se nikdy nerozejdou. Nebyla z toho, že si je koupila, úplně nešťastná, na zápěstí jí velmi slušely, přesto si předsevzala, že příště si dobře uváží, za co utratí zbytek peněz.

Vmísila se do moře lidí s úmyslem dostat se k velrybě Goliáši.

Jarmark byl v plném proudu. V davu se hemžili různé maškary, ale matce se nepodařilo zahlédnout žádné jarmareční kousky. Měla plné oči těch obyčejných lidí, šlapajících si po nohou, strkajících se, spěchajících kamsi, ale přitom bez určitého směru, hlasitě mluvících a hlučně se smějících.

Matce se udělalo špatně, měla pocit, že se utopí. Odstrčila lidi a vymotala se z tlačence k jednomu vozu. Tam sice bylo taky dost lidí, ale aspoň se tam dalo dýchat. Párkrát se zhluboka nadechla, udělalo se jí líp. Na voze stál muž se ženou. Žena balancovala na prkně, muž ji přidržel za ruku, aby nespadla. Oba se dívali kamsi za matčina záda, volnou rukou si zacláněli oči, pohlceni podívanou.

„Ježíšikriste!“ vykřikla žena a chytla se za srdce. „Je mrtvej!“

„Neblázni! Takhle snadno neumírají,“ ujistil ji muž.

„Je mrtvej... Už ho nevidím.“

„Vydrž.“

Žena znovu pozvedla ruku k očím.

„Jo,“ vyjekla potěšeně. „Měl jsi pravdu.“

„Vždyť to znám,“ s pýchou potvrdil muž.

S pohledem kroužícím vysoko nad davem vyrazila žena obdivné výkřiky: „Ježíšmarjá! Ten musí mít kuráž.“

„Prosím tě, to je toho.“

Chlapík se díval spíš na ni než na představení. „Tak co, měl jsem pravdu, že je odsud líp vidět?“

Neodpověděla, nevnímala ho.

„Kdybych tě poslechl, zbytečně bychom vyhodili peníze,“ vyčetl jí, ale ne ve zlém.

Žena byla pohlcena podívanou. Matka se ohlížela, stoupala si na špičky, ale marně, přes dav okolostojících nic neviděla. Zato si jí všiml chlapík z vozu. Podal jí ruku a vytáhl ji na vůz.

„Dívej se tady seshora, to máš zadarmo.“

Matka si stoupla vedle ženy na prkno. Ta se na ni usmála:

„Chyť se mě, ať nespadneš.“

Nedaleko byla jakási plátěná stěna. Nad tou stěnou se co chvíli objevoval do pasu svlečený muž, chvíli plul vzduchem v různých otočkách, načež zmizel v prázdnu. A zase se objevoval, žena vyrážela obdivné výkřiky.

„Nechápu, proč bys dávala peníze za artistu na hrazdě, když ho můžeš zadarmo vidět i odsud,“ neodpustil si poznámku chlapík z vozu.

Matka se připojila k obdivným výkřikům své sousedky na prkně.

„Vždyť má pod sebou síť, to vám povídám. Takhle, se síť, to bych klidně skákal taky,“ dodal chlapík.

Když představení skončilo, matka se znovu vmísila mezi lidi. Jednu chvíli málem zkusila Kolo štěstí, ale po získaných zkušenostech se zarazila a uvažovala, jestli se jí vyplatí dát za něco takového peníze.

Koneckonců, nevypadalo to moc lákavě: jedna kuše pevně přivázaná k tyči a kulatý terč s napsanými číslicemi. Obsluha roztočila kolo, člověk stiskl kohoutek, když se mu zdála správná chvíle, šíp vystřelil a zapíchl se do nějakého čísla. Podle čísla, co trefil, obdržel krásně zabalený dárek; ležely vyskládané do hraničky vedle kola.

Několik lidí, kteří se pokusili o výhru v Kole štěstí, matka sledovala, obzvláště pozorně pak obsah jejich balíčků. V „dárcích“ se schovávala překvapení jako mrkev, jablko, švestka nebo ořech. Očividně se to nevyplatilo.

Přesto ještě chvíli zůstala, jestli někdo náhodou nevyhraje něco z toho nezabaleného pokladu: velkou porcelánovou vázu a mluvící panenku. Nikdo je nezískal.

Snad by tam dál čekala na zázrak, kdyby nezazněly poděšené ženské výkřiky: „Medvěd! Medvěd!“

Vyběhla směrem, odkud je zaslechla. Cesta před dvěma stany se vyprázdnila a lidé se srotili do kruhu. Před jedním z nich stál člověk a táhl za sebou na řetězu medvěda, uvázaného za kroužek v čenichu.

„Lidičky, lidičky,“ hulákal ze všech sil, „pojdte se podívat na medvědici Liii-ly!“

Lidi se dívali zpovzdálí.

„Liii-lyyy! Pojdte se podívat na Lily, nejchytřejší medvědici na světě! Senzační číslo, to nemají ani v Paříži!“

Z protějšího stanu vylezl muž, který se obořil na medvědáře.

„Člověče, nechcete přestat s tím řevem?“

„Co je? Vždyť vy taky křičíte.“

„Křičím, což o to, ale viděl jste mě někdy, že bych tahal velrybu na ulici?“

„Neviděl.“

„Tak proč vy taháte ven toho medvěda?“

„Aby se lidi došli kouknout.“

„A třeba já zase chci, aby se lidi došli kouknout ke mně... A vy sem dovedete medvěda a

vydésíte je.“

Medvědář se chvíli rozmýšlel. Medvědice Lily využila příležitosti a položila se, čumák na tlapy, do prachu uprostřed cesty.

„Jděte odsud, člověče, odvedte si toho medvěda!“ pronesl ten druhý.

Kolemstojící se rozesmáli.

„Nemůžete trochu myslet? Když vytáhnete medvěda ven, proč by asi lidi chodili za ním do stanu?“

„Moje Lily je ta nejchytřejší medvědice na světě. Je vycvičená, umí senzační čísla...“

„Tahle chcíplotina? Vždyť je na politování. Čím ji krmíte? Pramenitou vodou?“

„Do toho vám nic není. A není to žádná chcíplotina, dejte si bacha, jinak...“

„Jinak co?“

„Jinak bych mohl něco říct o vaší velrybě.“

„Cože? Co řeknete?“

Otočil se k přihlížejícím.

„Že jste v mém stanu uviděl něco senzačního, největší rybu na světě, velrybu Goliáše?“

„Však vy víte, co.“

Majitel velryby se naštvál.

„Myslíte si, že když budete vykládat lži o mojí velrybě, že lidi spíš přijdou na vašeho medvěda?“

Znovu se obrátil k lidem.

„Řekněte jim, kolik k vám stojí vstup?“

„Pět lei.“

„Pět lei? Za prašivého medvěda? Tss, to u mě za tři, jen za tři lei, lidi uvidí velrybu Goliáše! Totiž viděli by ji, kdybyste je neděsil svým medvědem.“

„Děsil? Sám říkáte, že je prašivej, tak proč by se ho někdo tady bál?“

„Boj se, aby od něj nechytli tu prašivinu.“

Lidi se znovu rozesmáli.

Medvědář pochopil, že bitvu prohrává, a pokusil se publikum obměkčit.

„Dobří lidé, nebojte se jí! Moje medvědice Lily nekouše... Račte blíže, sáhněte si na ni.“

Když se nenašel žádný zájemce o pohlazení medvědice, matka vystoupila z mezi lidí a namířila si to k Lily. Pohladila ji po hlavě (opravdu byla poněkud prašivá, přiznává dnes). Medvědice sotva pohla víčky.

Přihlížející to sledovali s údivem.

„Vidíte?“ zvolal medvědář, zlostně táhnoucí Lily na řetězu ke vchodu do stanu.

Lidé ztichli.

„A na tvoji velrybu ti seru!“ zařval k majiteli

druhé atrakce. „Moje medvědice je aspoň živá!“, a zmizel ve stanu.

Prázdnou uprostřed cesty se opět zaplnilo lidmi a dav se přeléval jako předtím. Majitel velryby zůstal ve dveřích svého stanu a volal: „Veel-ryyy-baaa Goliáš! Vstupte a uvidíte zde největší rybu světa! Velryba Goooo-liii-ášš!“

Matce bylo líto medvědice i jejího majitele, jenže na jarmark přišla kvůli něčemu jinému.

Navíc medvědici už viděla, a když se dojde podívat na velrybu, ušetří na vstupném. Zaplatila a vstoupila.

Uvnitř nikdo nebyl. Jen tmavá místnost, osvětlená velkými svíčkami jako při svatbách. Pohled, který se před ní otevřel, ji ke vstupu příliš nelákal: na dlouhém stole uprostřed stanu ležela obrovská kostra připomínající pozůstatky pohádkového obra, který právě zhltl rybu; okolo byly rozestavěné stoly, na nich sklenice rozličných velikostí.

Matka zůstala stát u vstupu do místnosti, tak na ni majitel velryby od vchodu zavolal: „Jen jdi dál a prohlídni si její srdce. V životě jsi nic podobného neviděla!“

Matka postoupila a uviděla ve sklenicích plavat rozličné zvířecí vnitřnosti jako okurky v láku. V té největší plula masitá flákota, která vážně připomínala srdce. Chvíli na něj zírala – ještě si přesně vybavuje, jak vypadaly prázdné žilky, bez krve – a pak se rozběhla k východu. Venku téměř vrazila do hajného. Natahoval ruku se vstupným k majiteli velryby a táhlo z něj pivo. Kolem krku rozradostněně držel mladou ženu.

„Á, slečna, tady jsi? Hele, támhle máš babičku. Už jsem jí říkal, že jsi dojela se mnou, a už tě aspoň hodinu hledá.“

Matka co nejrychleji proběhla davem, ani jednou se neohlédla.

Přiblížil se večer, lidí prořídlo. Jen u řetízkáče bylo ještě plno.

Matka dojedla a dívala se spíš do prázdna než ke kolotoči, ač se tak tvářila. Babička si vykládala s tetami.

„Stačilo ti? Nebo chceš ještě něco k jídlu?“ zeptala se jí jedna z nich.

„Stačilo.“

„Vem si, počkáme ještě na jednoho známého a pojedeme. Můžeš si lehnout na seno, nejsi unavená?“

„Ne.“

Žena vytáhla mince a usmála se na ni.

„Na, skoč si na jednu jízdu na řetízkáče.“

Matka si bez řečí vzala peníze, prosmekla se mezi posledními návštěvníky jarmarku, vystála frontu, zaplatila a nakonec se posadila na sedadlo. Někdo ji došel zacvaknout bezpečnostním řetízkem.

„Dobře se drž!“

„Jo.“

Řetízkáč se dal do pohybu a nabíral rychlost. Zpočátku matka cítila lehkou závrať. Potom už necítila vlastně nic.